

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Hazegoedweg II (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019B292

Februari – Maart 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	19
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	19
1.4.1.1	Landschappelijke situering	20
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	28
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	28
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	29
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden binnen een straal van 2 km 32	
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	35
1.5	Synthese	40
2	Bibliografie.....	42

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 5: Inplantingsplan en terreinprofiel in bestaande toestand (Bron: 3Architecten).	15
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	16
Figuur 7: Geplande werken (Bron: 3Architecten).	17
Figuur 8: Terreinprofiel nieuwe toestand (Bron: 3Architecten).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z en W-O (Bron: Geopunt).....	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de bodemerosiekaart (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840 (Bron: Geopunt). 30	
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 21: Projectgebied bij benadering weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Memory Maps - 10-20SE4-2A-171217-Roulers).....	31
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van de gekende archeologische waarden (Bron: Geopunt).	34

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....19

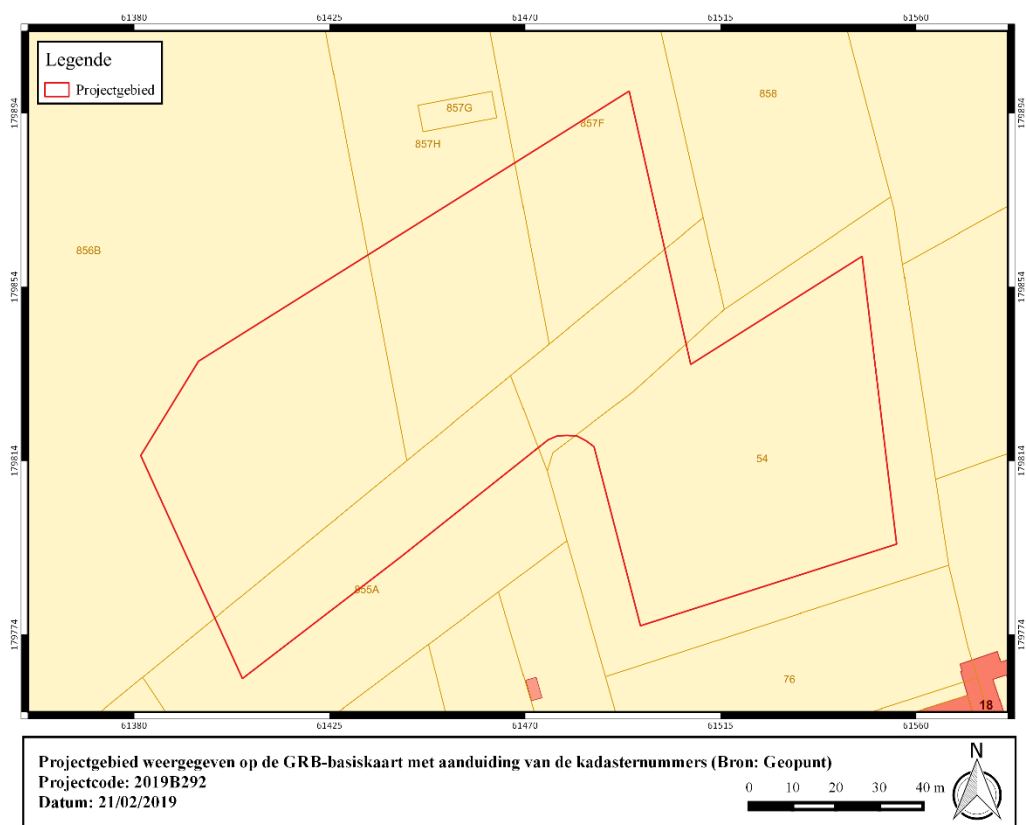
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

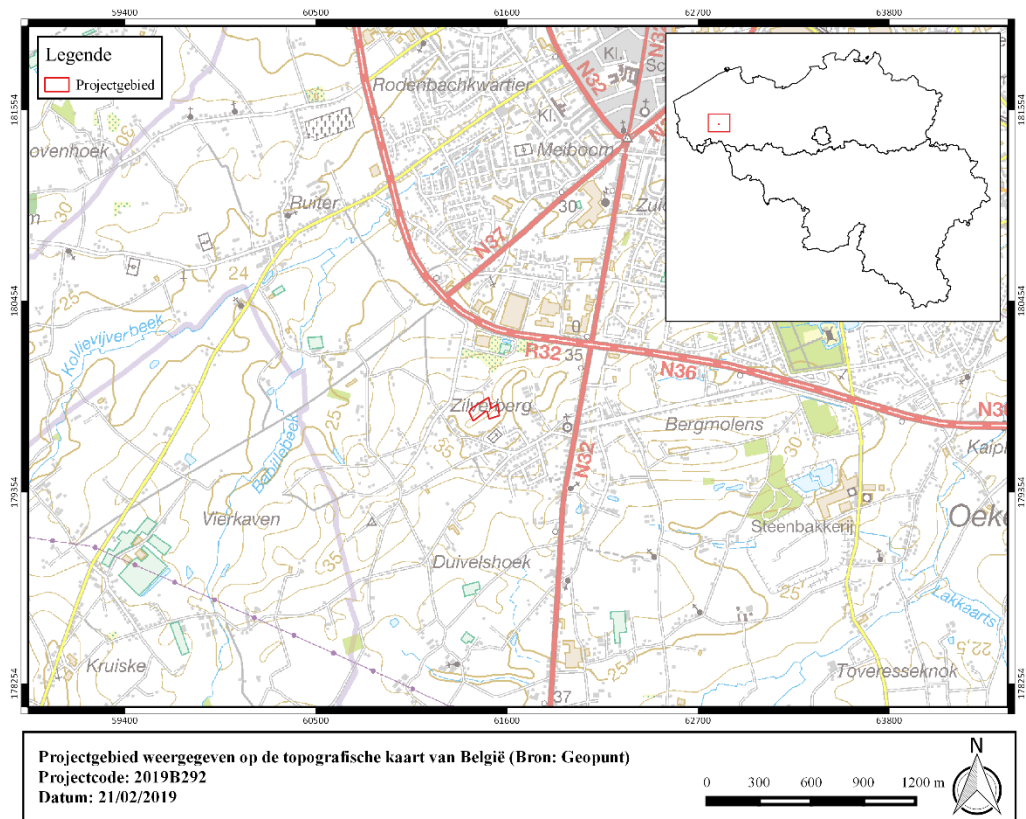
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	/
	Postcode	8800
	Adres	Hazegoedweg 8800 Roeselare
	Toponiem	Hazegoedweg II
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 61381 Y _{min} = 179763 X _{max} = 61555 Y _{max} = 179899
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 3, Sectie C, nr: 855a (partim), 855b (partim), 856b (partim), 857f (partim), 857h (partim) Roeselare, Afdeling 7, Sectie D, nr's: 54 (partim) Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (bodembkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Niet van toepassing	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

De initiatiefnemer wenst een terrein van ca. 1,172 ha groot aan de Hazegoedweg in Roeselare te ontwikkelen. Hiervoor dienen zij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan te vragen en is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De geplande werken omvatten bodemingrepen. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is, en valt evenmin volledig binnen het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur, noch in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone.

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels binnen waardevolle agrarisch gebieden, deels binnen woongebied. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de gecombineerde oppervlakte van de geplande werken meer dan 1000 m² bedraagt en de oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Hazegoedweg Roeselare werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen, ten zuiden van de R32 en ten oosten van de Hazegoedweg, op zo'n 2,9 km ten zuidwesten van de huidige stadskern. Het projectgebied beslaat een oppervlakte van ca. 1,2 ha en omvat percelen 54 (partim) van afdeling 7, sectie D; en percelen 855a (partim), 855b (partim), 856b (partim), 857f (partim) en 857h (partim) van afdeling 3, sectie C. De noordelijke grens doorkruist percelen 856b, 857h, 857f en 54; de oostelijke grens bevindt zich binnen perceel 54, de zuidelijke grens bevindt zich eveneens binnen perceel 54 en doorkruist vervolgens perceel 855a; en de westelijke grens doorkruist percelen 855a en 856b. De Hazegoedweg situeert zich op zo'n 75 m ten noorden en op zo'n 125 m ten westen van het projectgebied. Op 1,5 km ten noorden bevindt zich de Collievijverbeek, op zo'n 600 m ten zuiden de Aapbeek, op 1 km ten westen de Babillebeek en op 650 m ten zuidoosten de Bergmolenbeek.

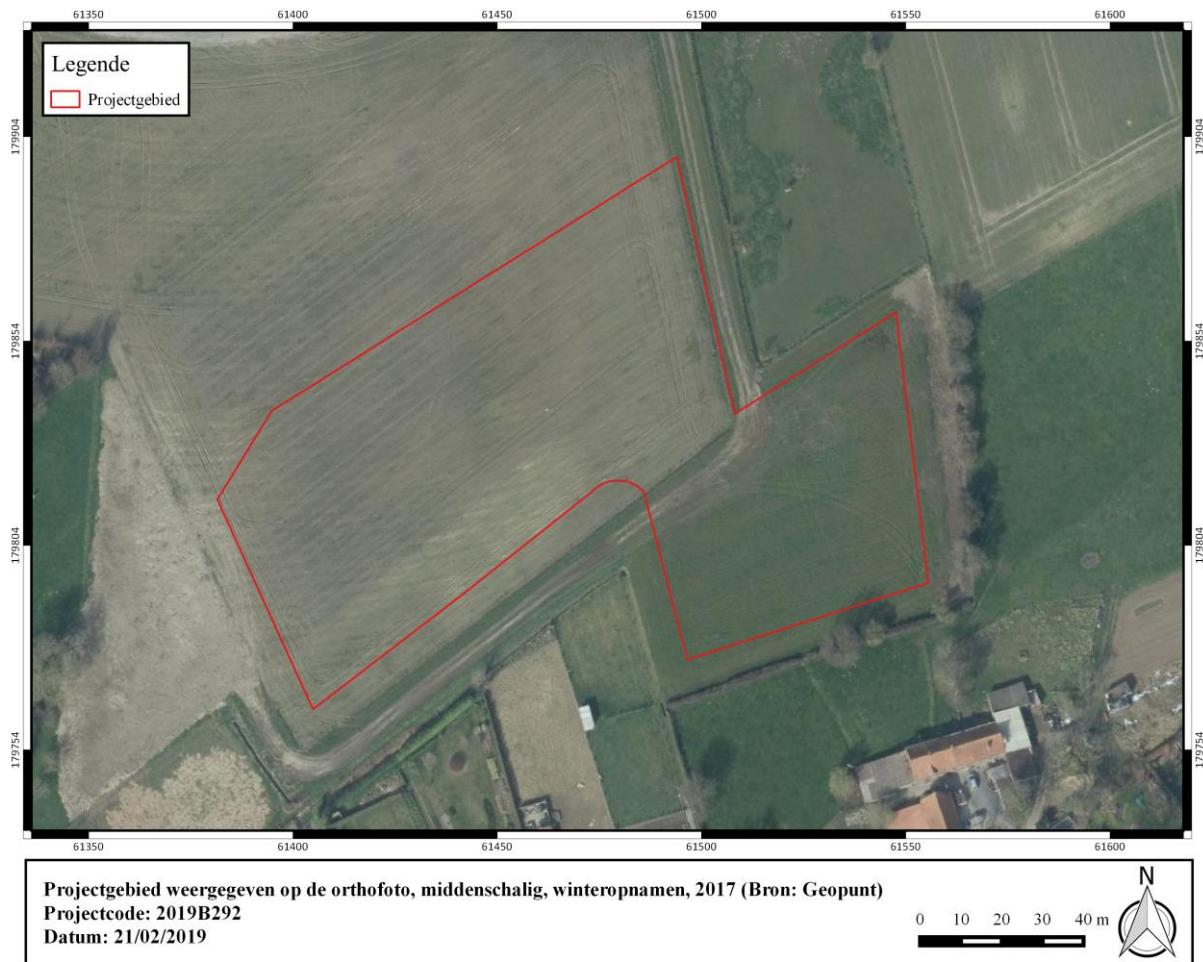

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

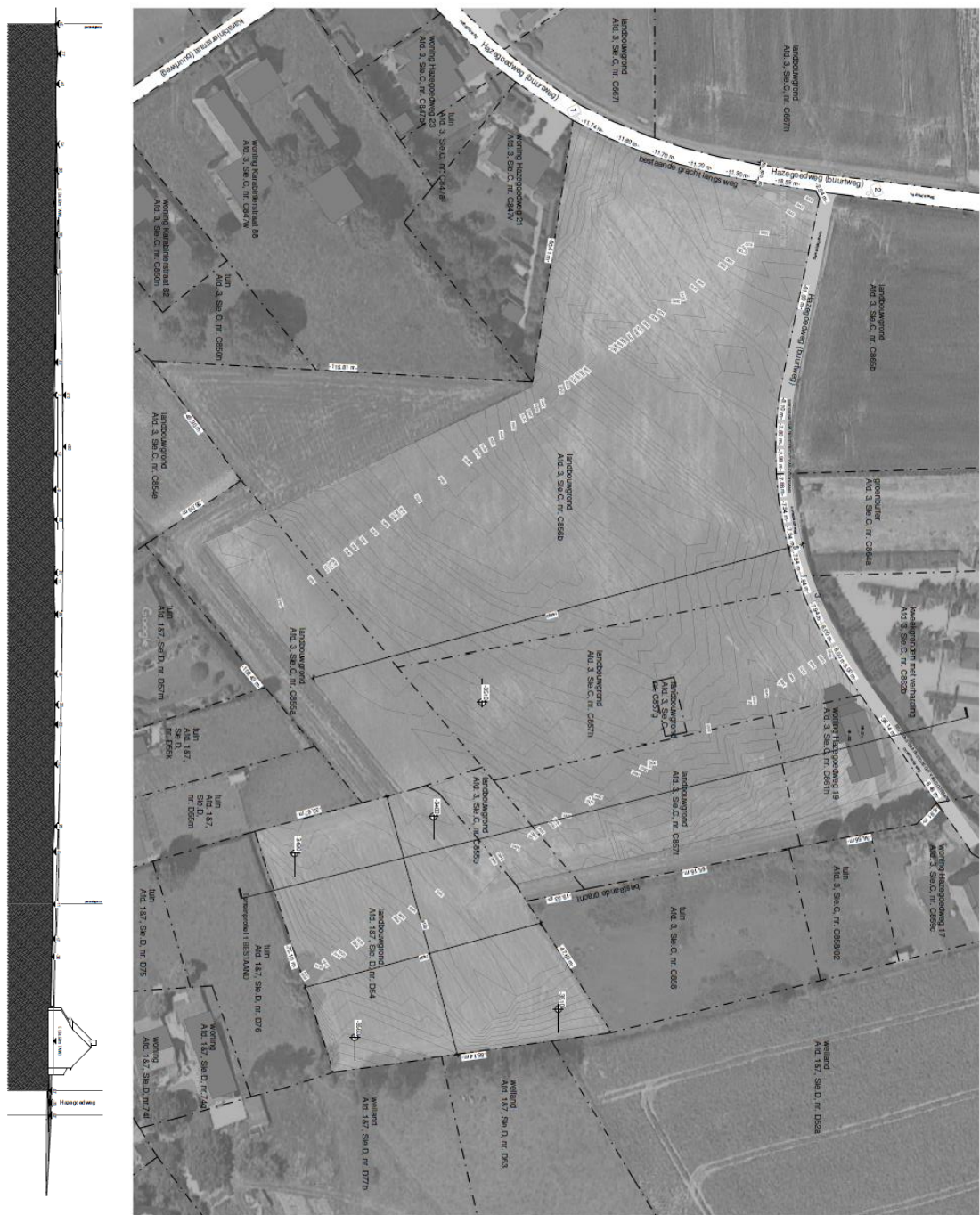
1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

Op heden is het volledige terrein in gebruik als akker. Het terrein is volledig vrij van bebouwing. Centraal is een onverharde weg aanwezig.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

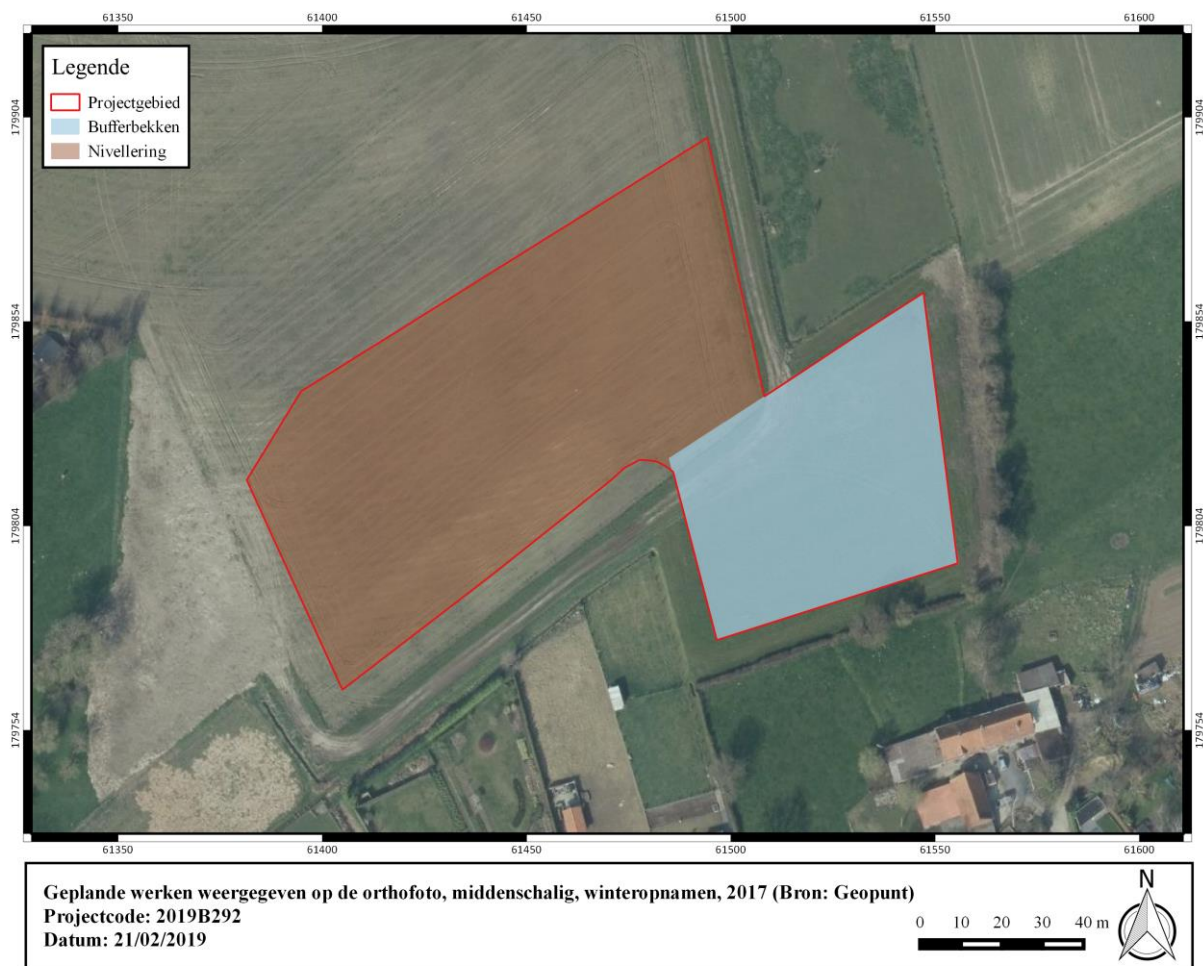
Figuur 5: Inplantingsplan en terreinprofiel in bestaande toestand (Bron: 3Architecten).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever wenst een terrein van 1,17 ha aan de Hazegoedweg in Roeselare te ontwikkelen. De initiatiefnemer realiseert er een nieuwe kweekzone met bufferbekken.

De oppervlakte van het bufferbekken bedraagt 3260,60 m² met een totaal van 11.163,89 m³. De zone die genivelleerd zal worden heeft een oppervlakte van 6450 m². Op het bestaande terrein is reeds een helling aanwezig die tot 1,8 m boven het referentievlak komt. De hoeveelheid grond van het bufferbekken (8727 m³) wordt over het eigen terrein aangevuld tot 1,7 m boven het referentievlak. Uiteindelijk zal de zone een effen kweekzone worden.

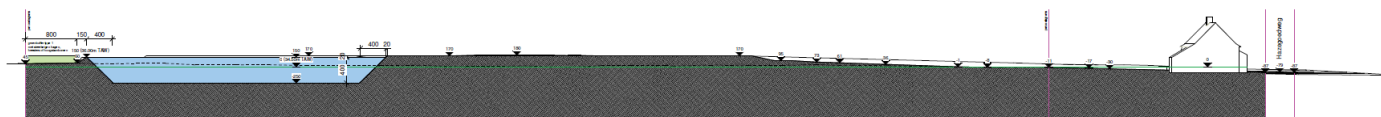
De bodem van het bufferbekken zal zich op 2,5 m onder het referentievlak bevinden. Het hoogste punt van het bufferbekken in bestaande toestand bedraagt 35,6 m boven TAW. Op deze plaats zal tot maximaal 3,6 m afgegraven worden. Het laagste punt bedraagt 34,8 m boven TAW. In deze zone zal maximaal 2,8 m diep gegraven worden. Rond de bufferput is een tallud met aarde (45°) om een totale bufferhoogte van 4 m te verkrijgen.

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Geplande werken (Bron: 3Architecten).

Figuur 8: Terreinprofiel nieuwe toestand (Bron: 3Architecten).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Kortemark (Fm. Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting/hellingsafzetting
Bodemtypes	w-Pdc, w-Pcc en Eep(o)
Potentiële bodemerosie	Zeer laag
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	34,4 – 36,3 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Mandel) Waterlopen: Collievijverbeek, Babillebeek, Aapbeek, Bergmolenbeek

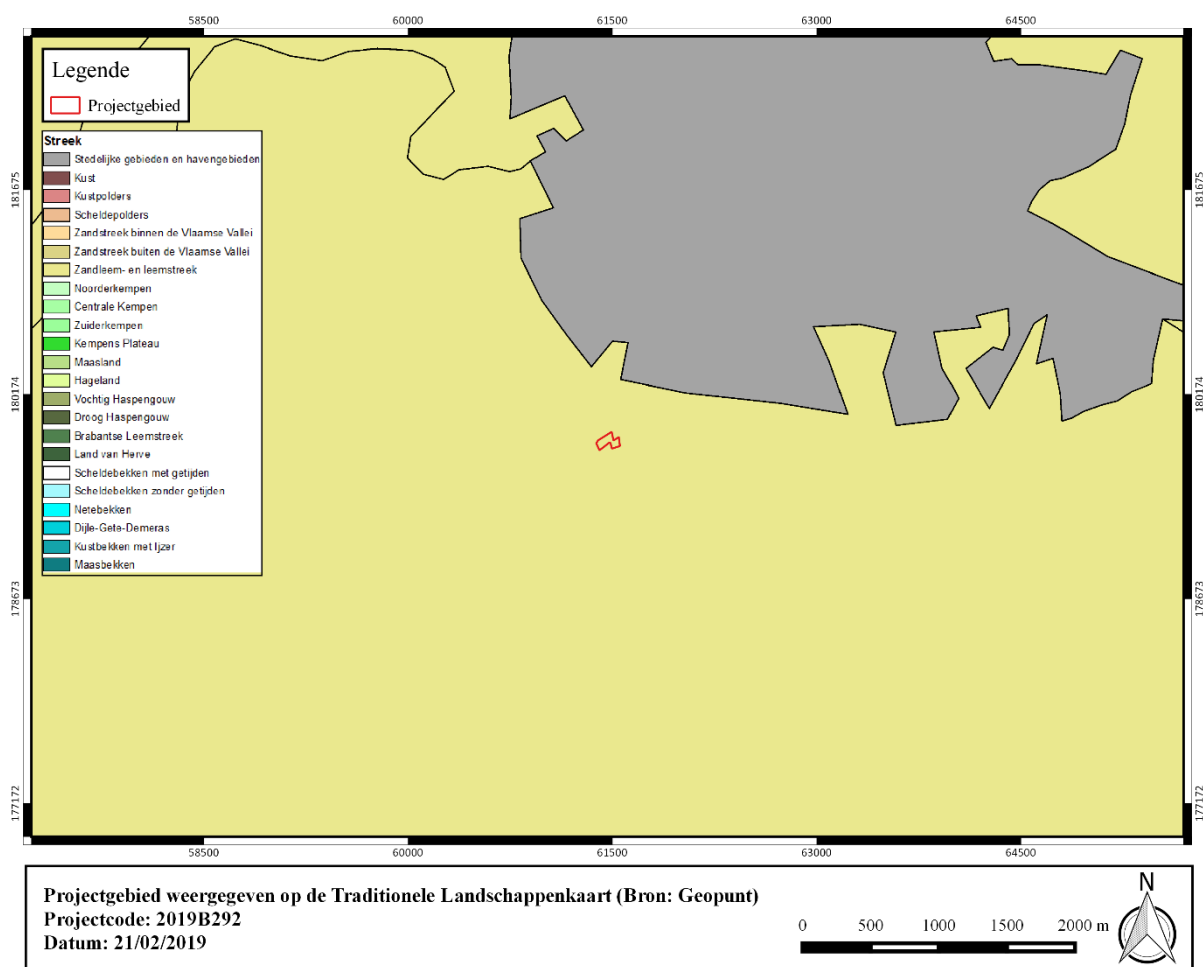

1.4.1.1 Landschappelijke situering

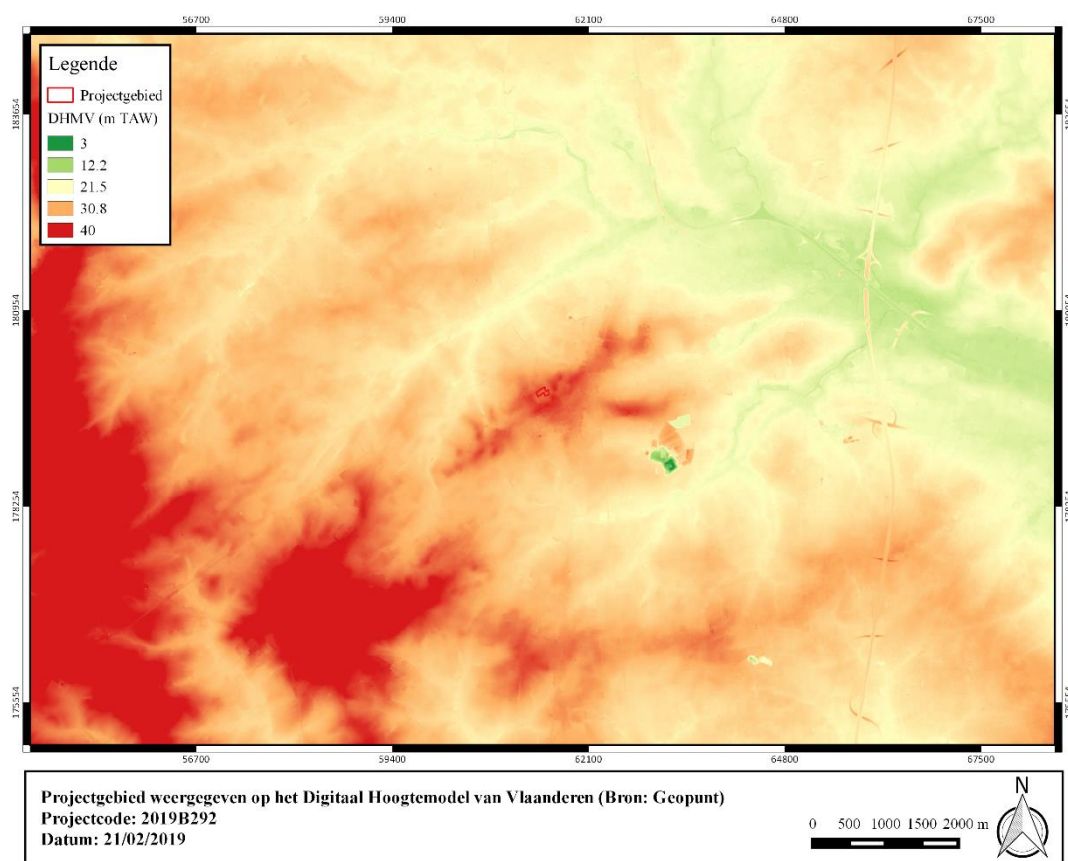
Het onderzoeksterrein is gelegen in de zandleem- en leemstreek. Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen op de kop van een getuigenheuvel met het toponiem Zilverberg. Ten noorden van het plangebied bevindt zich de vallei van de Collevijverbeek. Meer dan 500 m ten zuiden en zuidoosten ontspringen de Aapbeek en Bergmolenbeek, die uitmonden in de Babillebeek.

Het overgrote deel van het plangebied is gelegen op een hoogte van 34,4 – 36,3 m TAW. Het plangebied helt licht af in oostelijke richting.

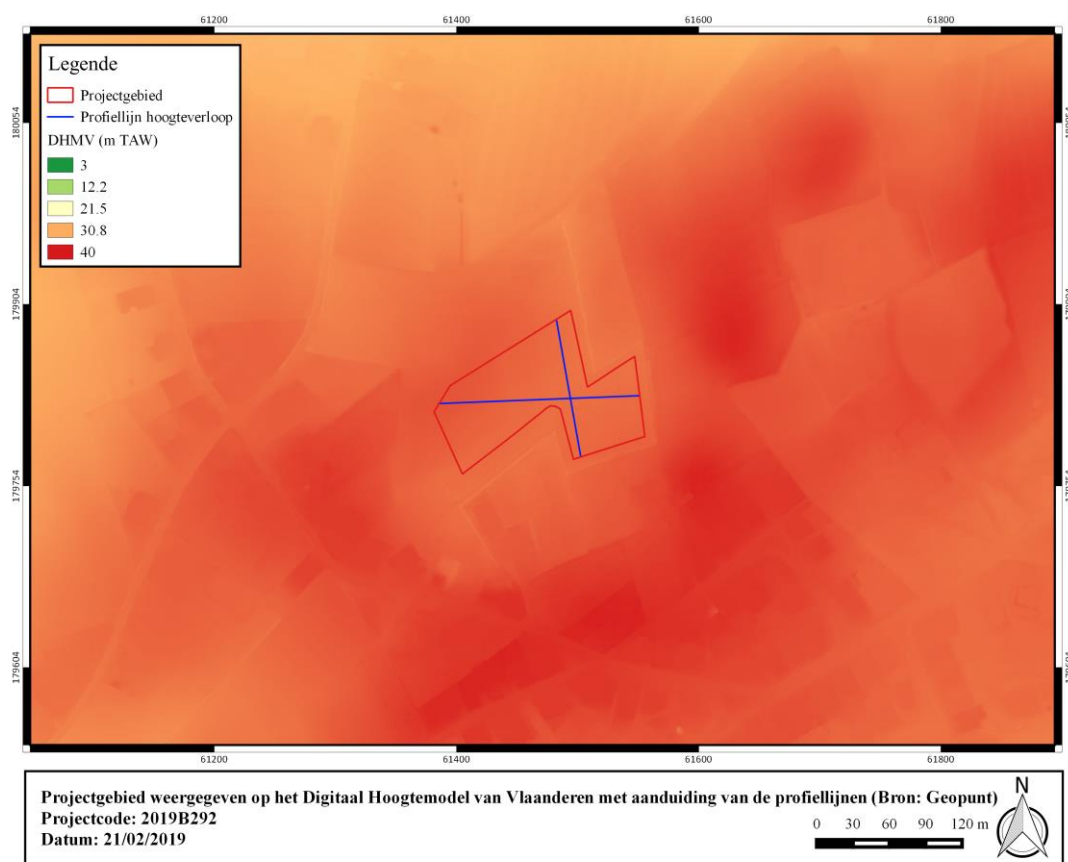
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken, deelbekken Mandel.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

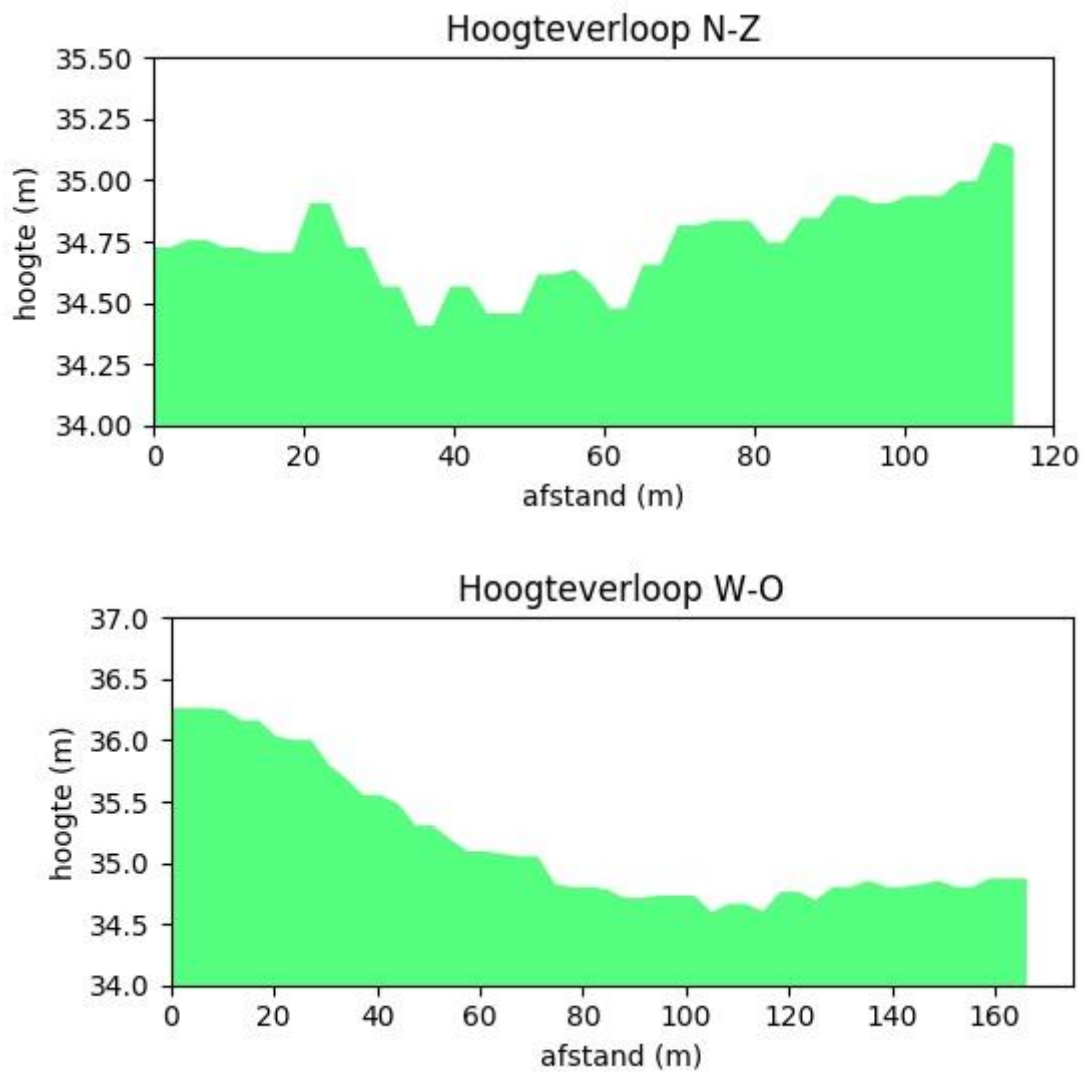

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

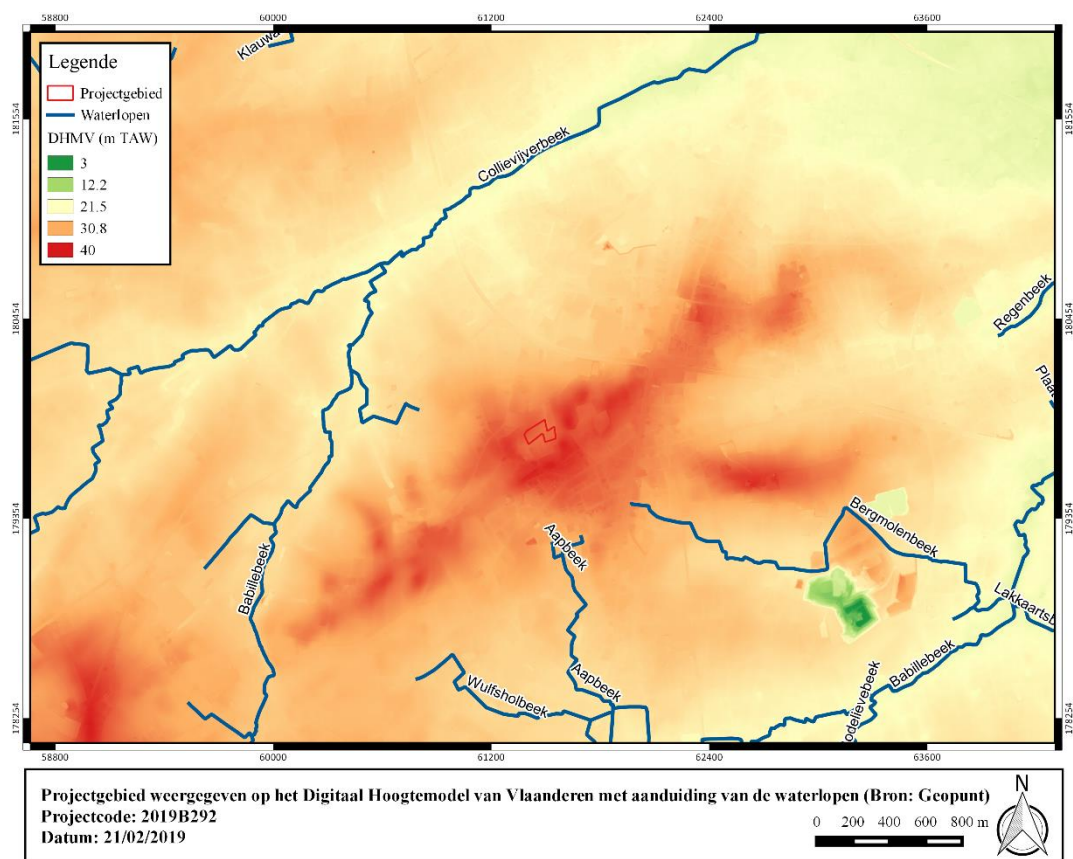

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop, N-Z en W-O (Bron: Geopunt).

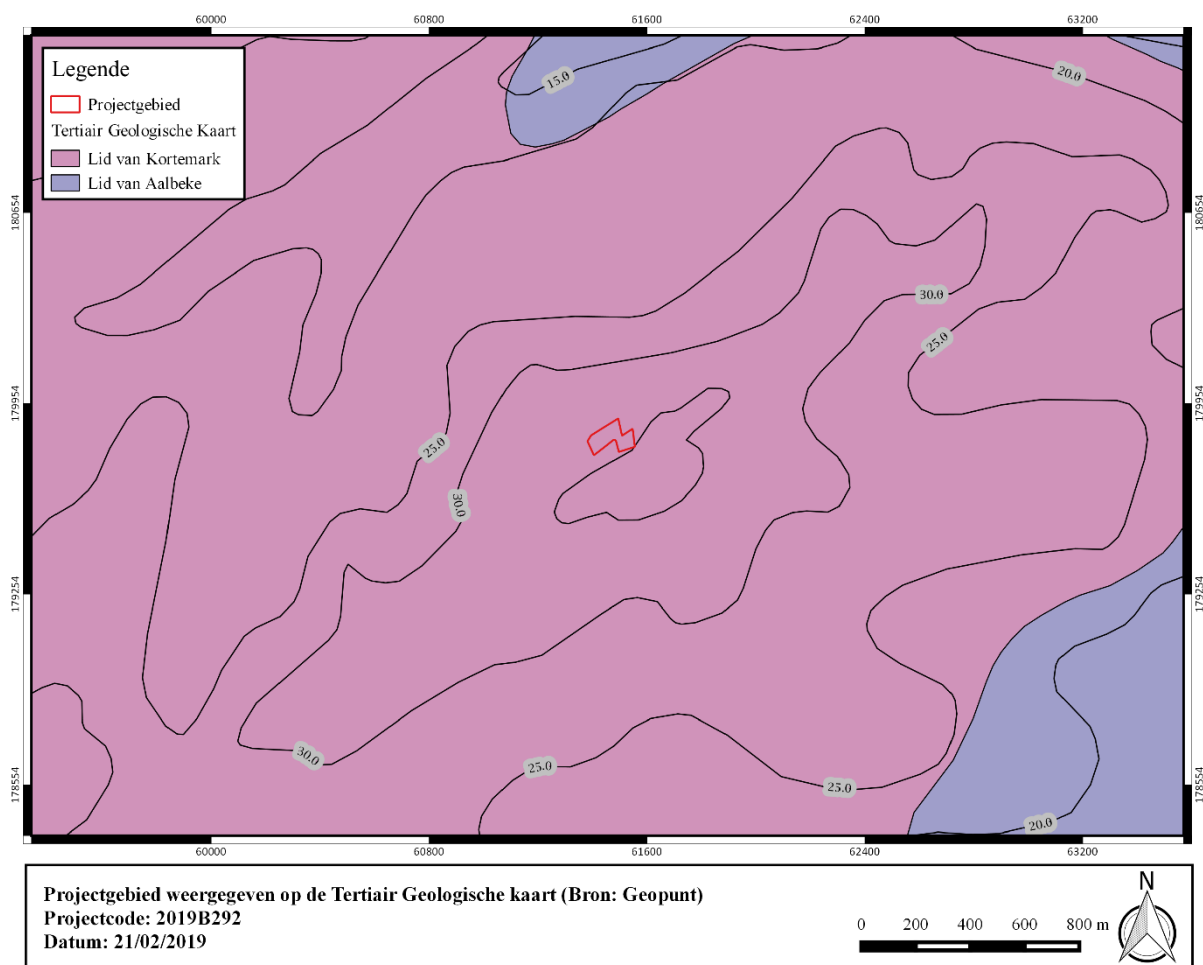

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het oudste lid is het **Lid van Kortemark** en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangperiode tussen de buitenkust en de open shelf.

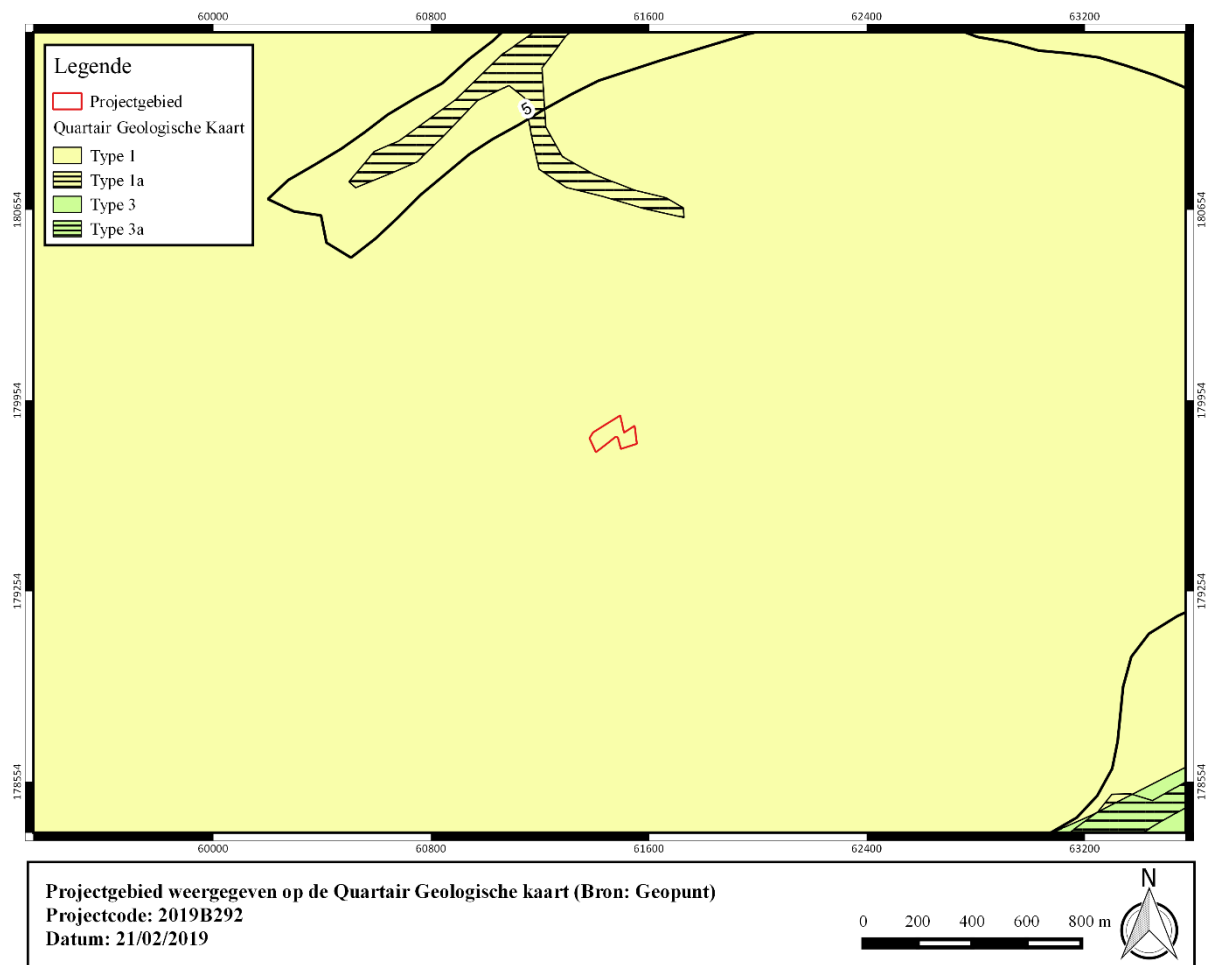
Op basis van de isohypsenkaart van het Tertair kunnen we deze afzettingen situeren op een hoogte tussen 30 en 35 m TAW. Gezien de maaiveldhoogtes ter hoogte van het projectgebied ca. 36,4 m TAW bedraagt op het hoogste punt, worden de Tertiaire sedimenten in de bodem aanwezig verwacht en zullen ze de bodemgesteldheid beïnvloeden.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het plangebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Binnen het projectgebied kunnen drie bodemtypes geconstateerd worden.

Bodemtype **w-Pdc** wordt ter hoogte van het plangebied door het WRB-classificatiesysteem gekarteerd als zijnde Eutric Gleyic **Retisols**. Retisols zijn leem- of zandleembodems met een aanrijkingshorizont van klei binnen de eerste meter onder het maaiveld. Kenmerkend is dat deze kleirijke horizont doorkruist wordt door een polygonaal patroon van gebleekte, witte tongen of een dergelijk netwerk van vertakkingen. Water en wortels doorkruisen deze bodem. Eutric verwijst naar een hoge basenverzadiging (50 %), en gleyic verwijst naar oxido-reductie kleurenpatronen waar de grond verzadigd wordt door een permanente grondwatertafel.

Het bodemtype w-Pdc is verwant aan het bodemtype Pdc. Het bodemtype **Pdc** is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwlaag is zeer donker grijsbruin en humeus rijk. Het materiaal wordt bruin tot bleekbruin vanaf 30 cm diepte en in deze horizont komen roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. De klei aanrijkingshorizont is in veel gevallen bijna verdwenen en worden ijzerconcreties aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei of klei-zandsubstraat.

Bodemtype **w-Pcc** wordt door het WRB Reference Base classificatiesysteem ingedeeld als Eutric **Retisols**.

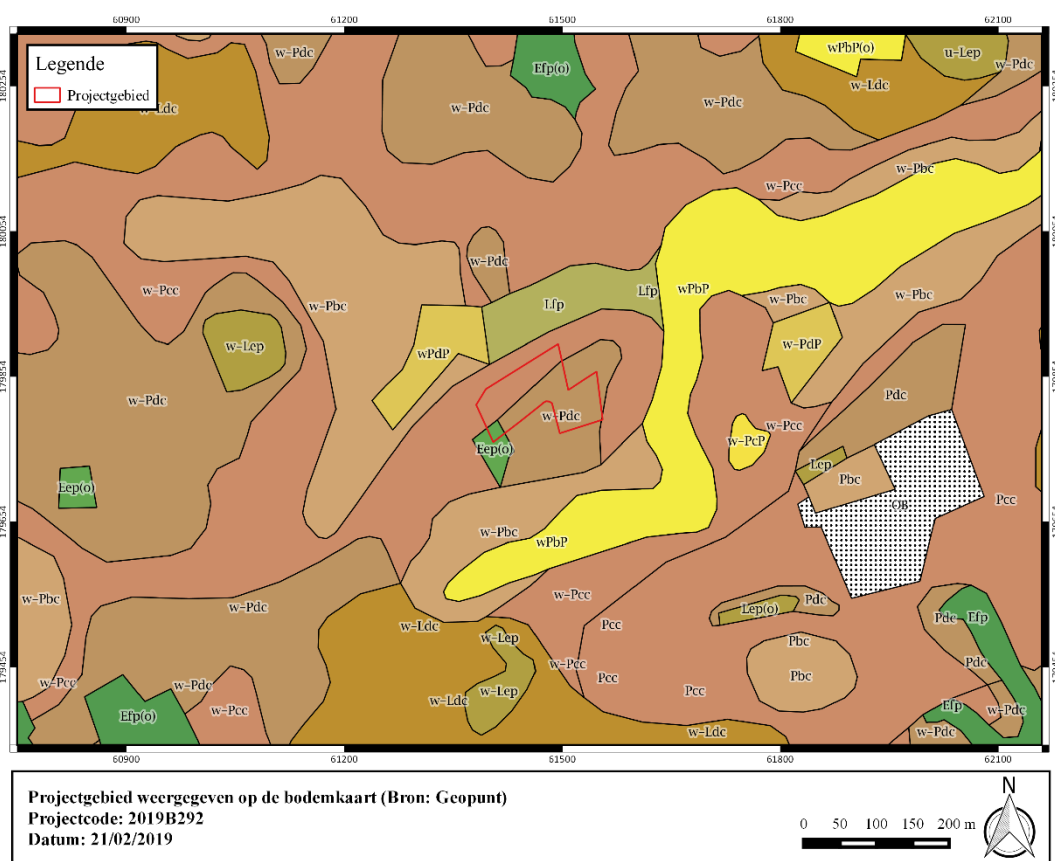
Het bodemtype w-Pcc is verwant aan het bodemtype Pcc. Het bodemtype **Pcc** is een matig droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Bodemtype **Eep(o)** wordt op basis van het WRB-classificatiesysteem gekarteerd als Fluvic Gleyic **Phaeozems**. Phaeozems zijn gronden met een donkere oppervlaktehorizont van meer dan 20 cm dik, die rijk is aan organische stof ($\geq 0,6$ %) en met een hoge basenverzadiging (≥ 50 %). Deze bodems komen doorgaans voor in slecht gedraineerde delen van alluviale valleien en worden veelal gebruikt voor populierenaanplanting of weiden. Fluvic verwijst naar materiaal dat afgezet is door rivieren, zeestromen of in vijvers en meren. Het materiaal heeft nog geen bodemstructuur en vertoont nog de gelaagdheid van de oorspronkelijke afzetting.

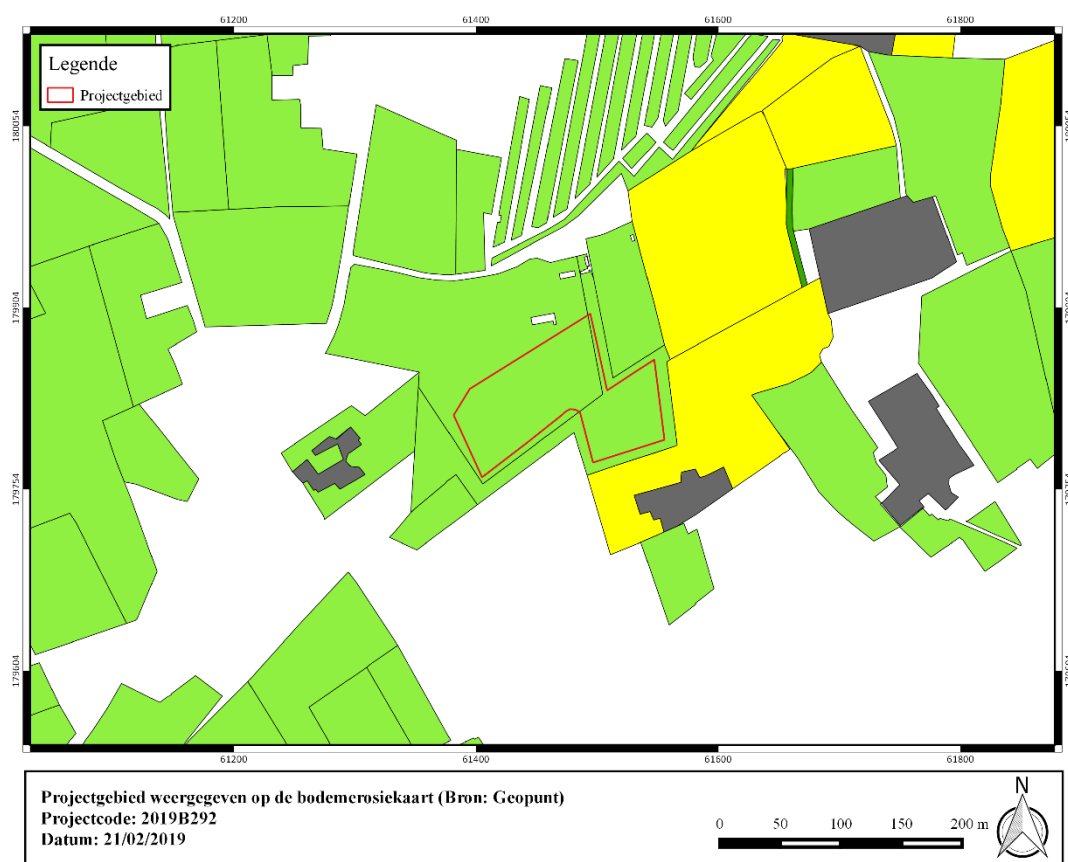
Bodemtype Eep(o) is verwant aan type Eep. Het bodemtype **Eep** is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel.

De potentiële bodemerosie binnen de contouren van het onderzoeksgebied is aan te duiden als zeer laag.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de bodemerosiekaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De eerste vermelding van Roeselare dateert uit 822, in een oorkonde waarin Lodewijk De Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersbadij van Saint-Amand-les-Eaux in Noord-Frankrijk. Boudewijn III de Jongere geeft de stad in 957 het privilege tot het houden van een wekelijkse markt. In 1250 krijgt Roeselare de stadsrechten toebedeeld van Margaretha van Constantinopel. De heerlijkheid van Roeselare beslaat enerzijds het zogenaamde Roeselare-binnen en anderzijds het Roeselare-Buiten, waarvan het laatste is onderverdeeld in 23 heerlijkheden.

In de 14de-15de eeuw is Roeselare een centrum van weefnijverheid. Wegens een prijzenslag met concurrerende steden is er een recessie gedurende het eind van de 15de eeuw. In 1488 plunderen huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk de stad, waarbij onder meer de hal, het Belfort en de Sint-Michielskerk grotendeels worden verwoest. De gebouwen worden opnieuw opgericht met steun van de heer van Wijnendale.

In de 16de eeuw is er een overgang van de laken- naar de linnennijverheid. Bij het uitbreken van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) wijken veel wevers en intellectuelen uit naar Duitsland, Engeland en voornamelijk Nederland. De Oostenrijkse periode brengt relatieve rust en welvaart met zich mee. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel die samenvalt met de as Ieper-, Zuid-, en Noordstraat aangelegd. De Franse bezetting aan het eind van de 18^e eeuw drijft de linnenproductie de hoogte in. In de eerste helft van de 19de eeuw heeft de linnennijverheid te lijden onder de concurrentie van het machinale weverijen uit Engeland, maar gedurende de tweede helft van de 19de eeuw is er een heropleving o.m. door de aanleg van nieuwe infrastructuurwerken (spoorlijnen, kanaal Roeselare-Ooigem). Voorts is er de aangroei van scholen, medische en aanverwante instellingen.

Op 19 oktober 1914 wordt de oostelijke stadszijde verdedigd door de Fransen en woeden er gevechten langs het kanaal en in de Aardappelhoek. Ca. 150 gebouwen worden door de Duitsers in as gelegd. Na de inname door de Duitsers situeert Roeselare zich in het Duitse Etappengebied. De Flanderstellung loopt langsheen de westelijke stadsgrens. Roeselare wordt ingericht als een knooppunt van Duits militair transport. Tot juli 1917 bleven de verwoestingen nog relatief beperkt, daarna namen de Britse luchtbombardementen toe.

Het betoelagen van woningbouw na WO II stimuleert de bouw van sociale woonwijken rondom de stad, wat leidt tot een aanzienlijke stadsuitbreiding.³

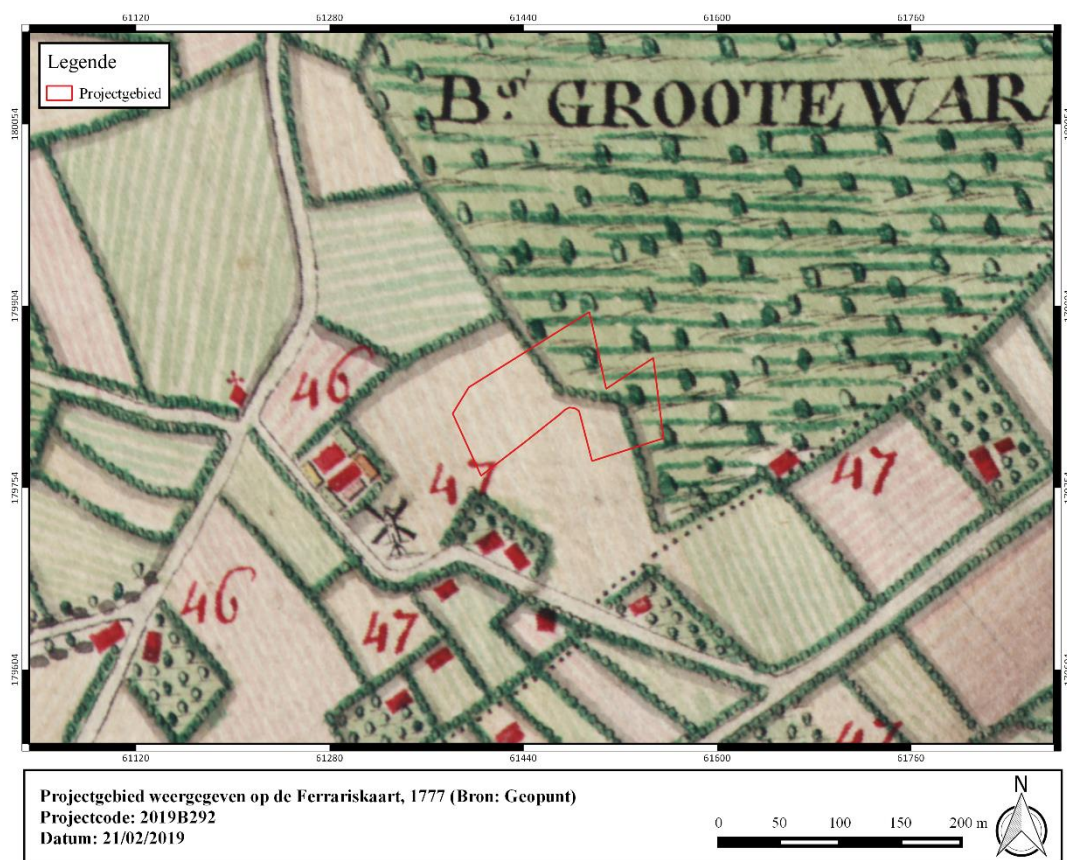
³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Het plangebied is op meerdere historische kaarten af te lezen. Hieronder worden zowel de Ferrariskaart (1777), als de Atlas der Buurtwegen (1840) en de Poppkaart (1842-1879) besproken.

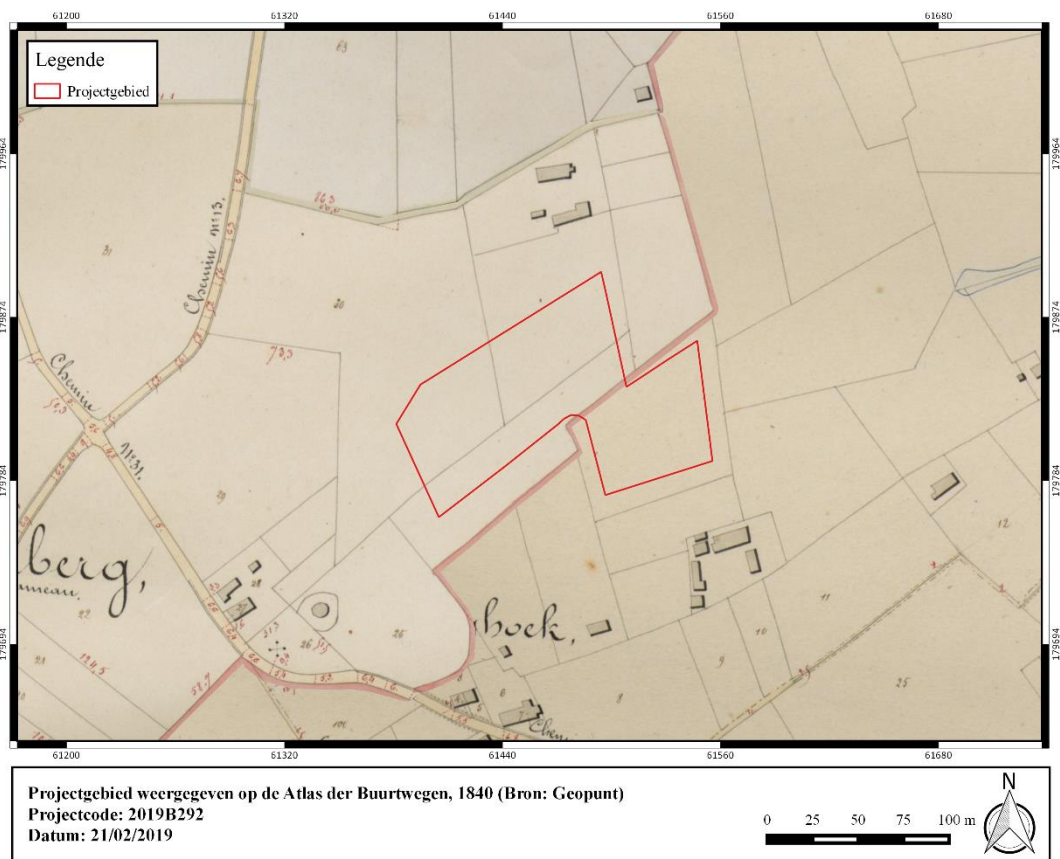
Op de kaart van Ferraris uit 1777 wordt het projectgebied deels ingenomen als akkerland en deels als bosgebied. Het zuidwestelijk gedeelte is in gebruik als akkerland, het noordoostelijk gedeelte als boszone. Centraal in het plangebied loopt een bomenrij van noordwest naar zuidoost. De boszone behoort tot de *Groote Warande*. Ten oosten van dit bosgebied situeert zich de *Kleyne Warande*. De term Warande verwijst naar een jachtgebied. Net ten zuidwesten van het plangebied is een molen zichtbaar. In de ruime omgeving van het onderzoeksterrein, is bebouwing waarneembaar. De Hazegoedweg in het westen was reeds aanwezig.

Het projectgebied wordt ook afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen uit 1840. Het beslaat meerdere percelen waarvan het perceelnummer niet staat aangeduid. De Hazegoedweg staat weergegeven als *Chemin n° 13*. De molen is nog steeds op te merken en ten oosten is het toponiem Zilverberg zichtbaar. Ook op deze kaart is in de ruime omgeving bebouwing aanwezig. Op de Poppkaart (1842-1879) beslaat het projectgebied percelen 54 (partim), 855 (partim), 856 (partim) en 857 (partim). De Hazegoedweg staat hier aangeduid als de Kleine weg naar Roeselare. Zowel op de Atlas der Buurtwegen als de Poppkaart zijn er geen relevante wijzigingen ten opzichte van de Ferrariskaart waarneembaar. Er is geen bebouwing binnen het plangebied op te merken.

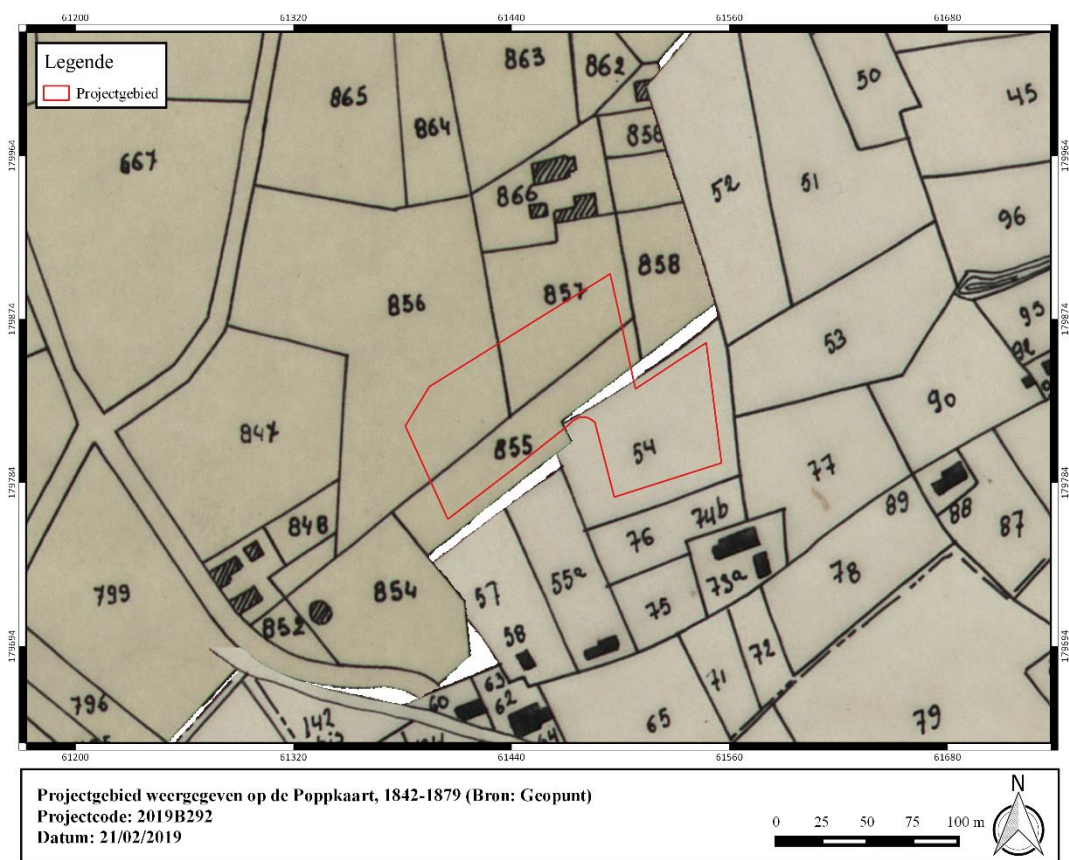

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1777 (Bron: Geopunt).

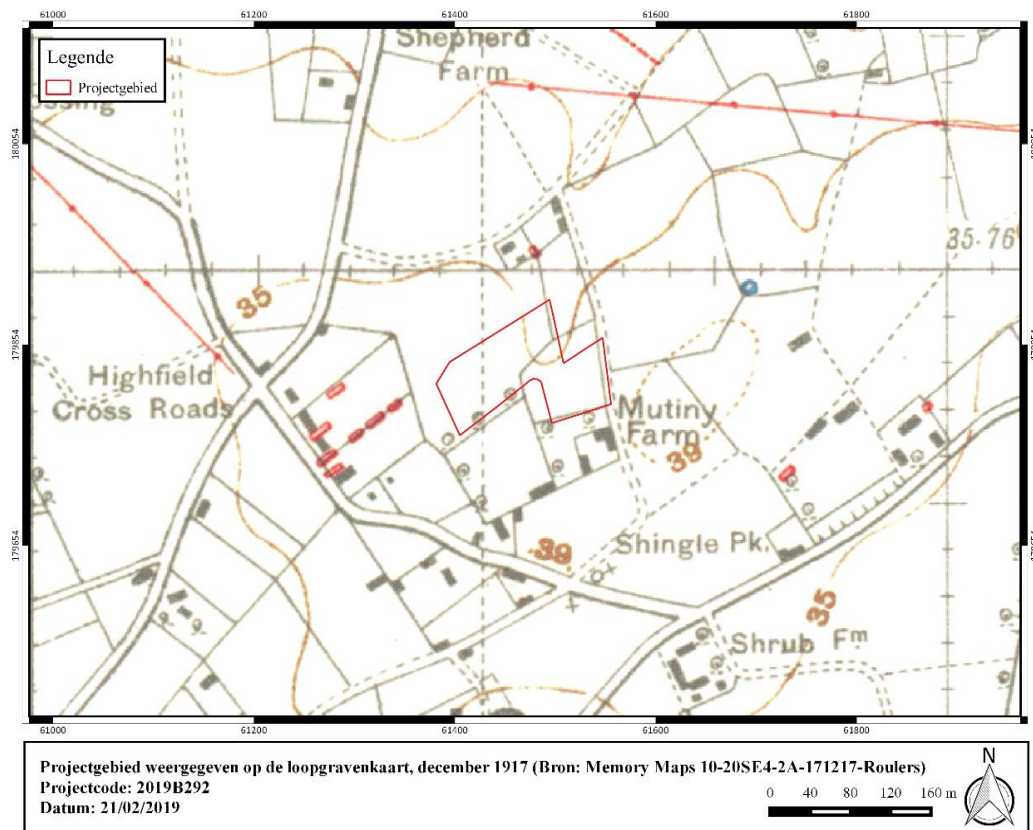

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

De loopgravenkaart geeft geen bebouwing of defensieve structuren weer binnen de projectgrenzen. Precies ten zuiden staat een hoeve weergegeven als *Mutiny Farm*. Ten westen van het terrein zijn een aantal barakken waar te nemen. Gedurende WO I situeert het plangebied zich binnen het Duitse hinterland.

Figuur 21: Projectgebied bij benadering weergegeven op de loopgravenkaart, december 1917 (Memory Maps - 10-20SE4-2A-171217-Roulers).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden binnen een straal van 2 km

Binnen het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Archeologische vaststelling in de directe en ruimte omgeving van het projectgebied zijn schaars. In 2002 en 2004 werden tijdens een opgraving en veldprospectie, op zo'n 1 km ten oosten van het plangebied, vondsten uit de steentijd, bronstijd en Romeinse tijd vastgesteld. Voor de steentijd betreft het voornamelijk lithisch materiaal en paalsporen van een houtbouwconstructie. Aan de hand van een ¹⁴C-datering kon een datering tussen 2290 en 2160 v. Chr. bekomen worden (CAI 76275). In 2016, op 1,6 km ten zuidoosten van het plangebied, werden tijdens een mechanische prospectie greppelstructuren uit de late middeleeuwen en 12 houtskoolmeilers met onbekende datering aangetroffen (CAI 219623). Op 1,9 km in oostelijke richting werden zowel lithisch materiaal uit de steentijd, als bouwkeramiek, aardewerkscherven, munten en metaal uit de nieuwe tijd en objecten uit WO I en WO II (CAI 76707) aangetroffen. Ten slotte kon op 1,2 km ten westen van het onderzoeksterrein een site met walgracht opgemerkt worden (CAI 72909).

I. Archeologische vindplaatsen

76275	Opgraving (2002, 2004), veldprospectie (1983); NK: 250 meter <u>Archeologische objecten</u> Steentijd (paleolithicum, vroeg-mesolithicum en neolithicum): lithisch materiaal Romeinse tijd: terra sigillata, fragment van een dolium, kruikamfoor en randscherven van een mortarium <u>Grondsporen</u> Finaal-neolithicum/vroege bronstijd: paalsporen van een houtbouwconstructie in de noordelijke sector van sleuf R/ZIL 2002, vier humeuze grondverkleuringen (in vullingen enkele schaarse scherven), in colluvium zaten vijf scherven lithisch materiaal. ¹⁴C-datering op houtskool uit de paalsporen geeft een periode tussen 2290 en 2160 v. Chr. Mogelijk zijn de paalsporen van jongere tijden. Bron: Goderis J., 2006. Oudste nederzetting ooit gevonden op grondgebied Roeselare, <i>West-Vlaamse Archeokrant</i> 50: 92-93.
219623	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 m Late middeleeuwen: greppelstructuren en depressie. Nieuwe tijd: drie perceelsgrachten. Onbepaald: 12 houtskoolmeilers, cluster van paalkuilen. Bron: Apers Th., 2017. Archeologische prospectie Rumbeke Dadizeleleestraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.

II. Archeologische indicatoren

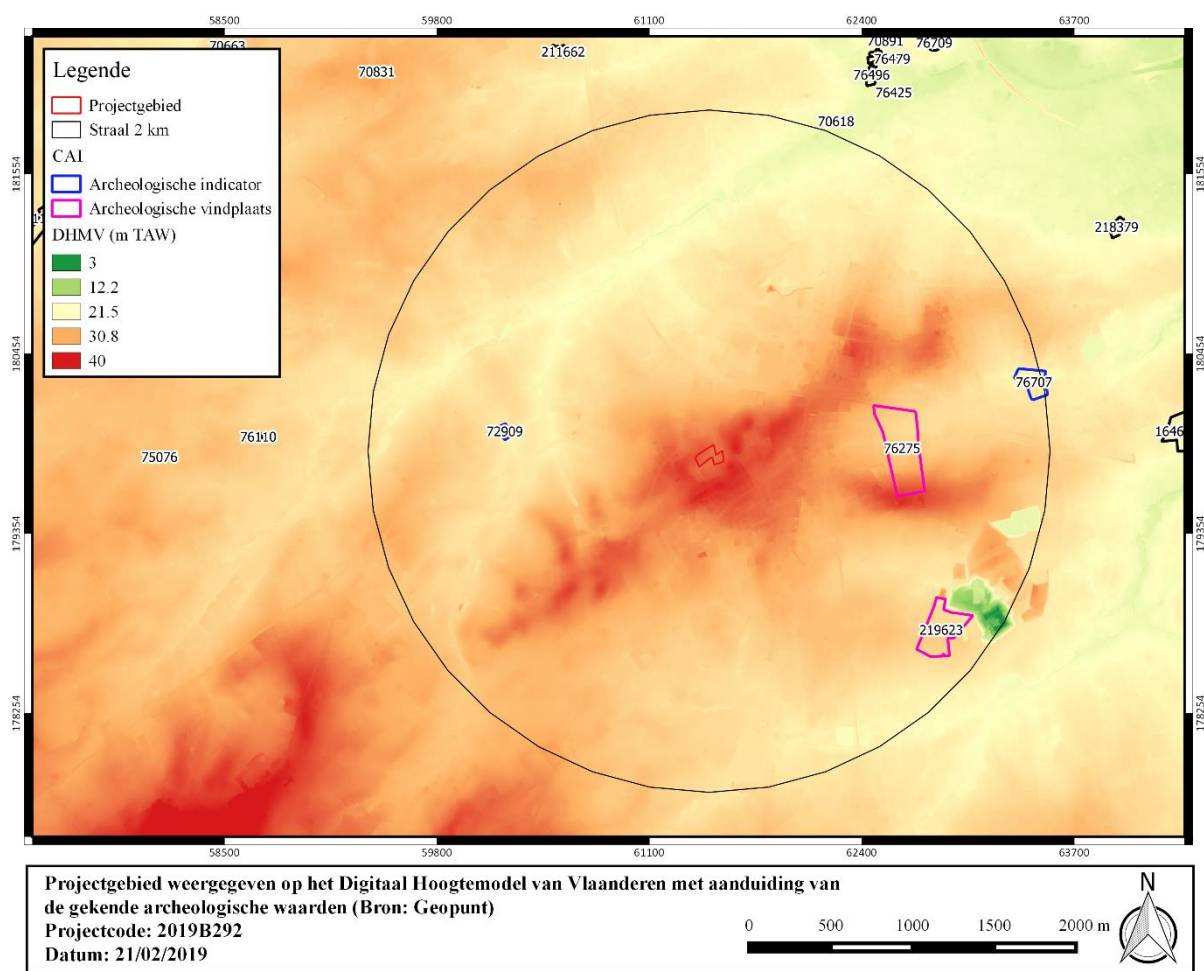
Controle van werken

76707	Controle van werken (2002, 2008); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal waaronder twee duimnagelschrabbers, een gewone schrabber en een Tsjongerspits Nieuwe tijd: bouwkeramiek, aardewerkscherven (randscherf van melkteil, wandscherven met loodglazuur en bodemscherf), steengoed, munten (postmiddeleeuws zilverstuk en koperen munt van Filips IV 1650) en metaal (bandeliersluiting, schoengesp, visloden). Nieuwste tijd: munten uit moderne tijd, Britse ontsteker uit 1917, geweerpatronen (WOI en WOII), springtuigen. Bron: S.n. 2003. <i>Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen</i>, Algemene vergadering 19 maart 2003.
-------	---

Onbepaald

72909	Onbepaald; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht. De gracht en gebouwen zijn nog aanwezig in 1850.
-------	---

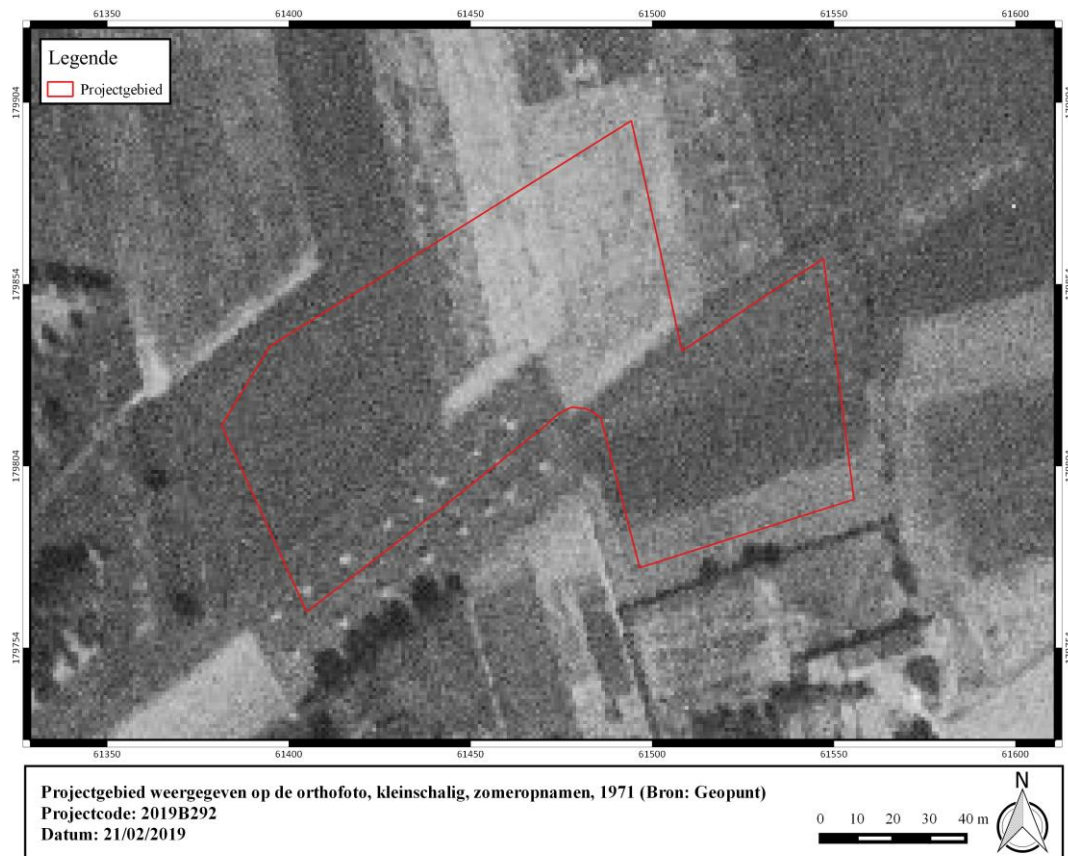

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van de gekende archeologische waarden (Bron: Geopunt).

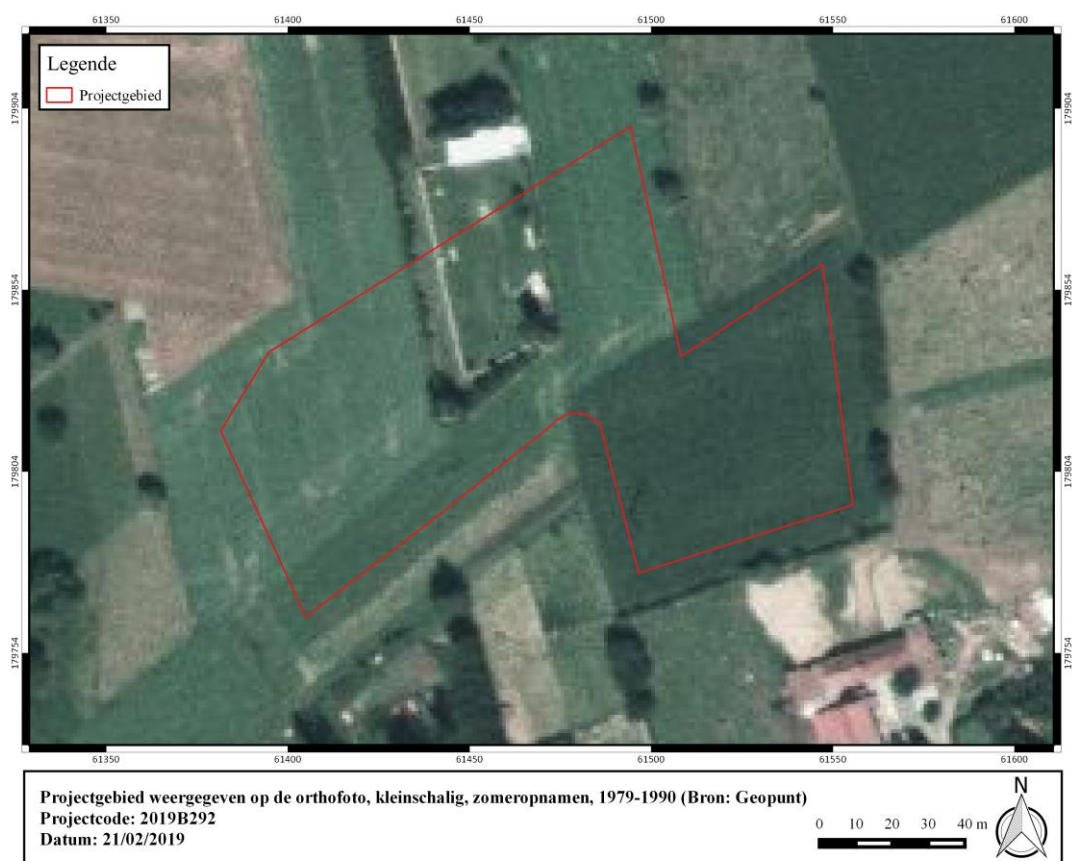
1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

Het projectgebied is doorheen de jaren op enkele luchtfoto's vastgelegd. De orthofotosequentie geeft een evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contouren van het onderzoeksgebied. De eerste beschikbare orthofoto dateert uit 1971. Het terrein lijkt in deze periode in gebruik te zijn geweest als akkerland. Er is geen bebouwing binnen de contouren van het plangebied zichtbaar. Tussen 1979 en 1990 is er een kleine verandering op te merken. Centraal in het noorden lijkt een tuin met bomen en wat lijkt op een tuinhuis aanwezig. Het overige gedeelte is in gebruik als akkerland. Deze situatie blijft voor enkele jaren onveranderd tot 2015. In die periode is het volledige terrein in gebruik als akkerland. Dit blijft tot op heden onveranderd. Het volledige terrein is vrij van bebouwing.

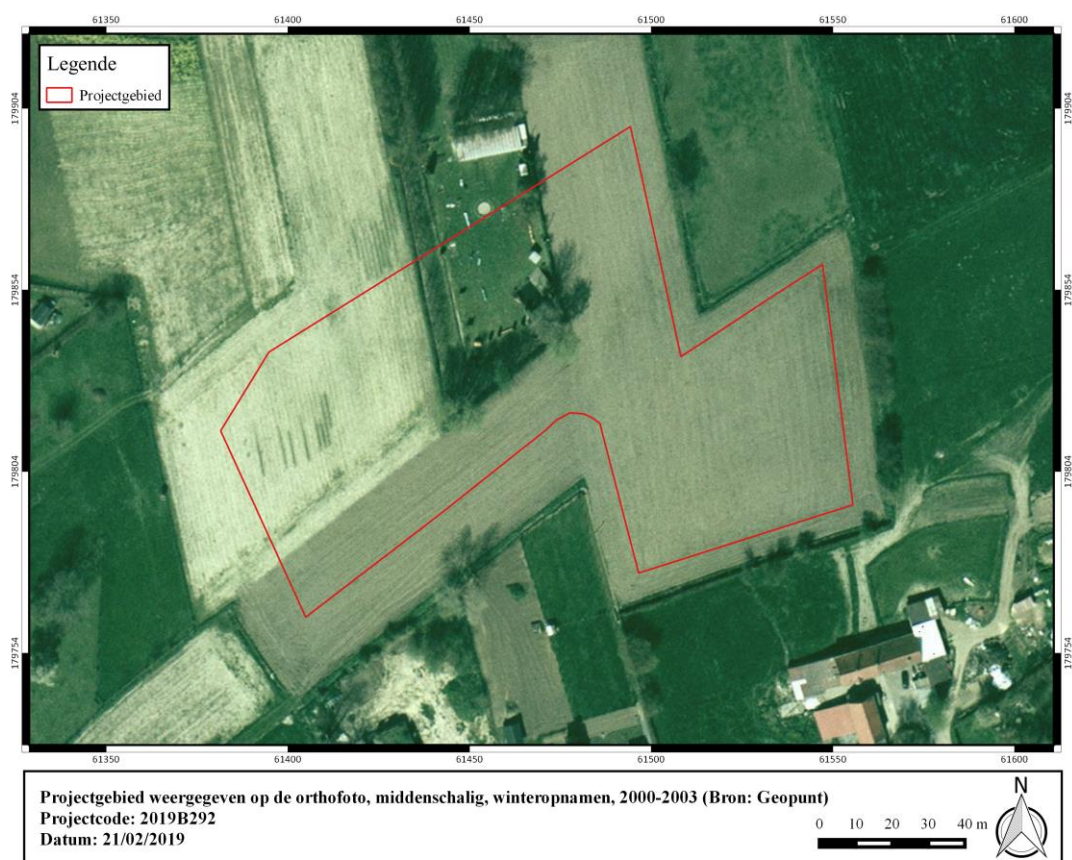

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

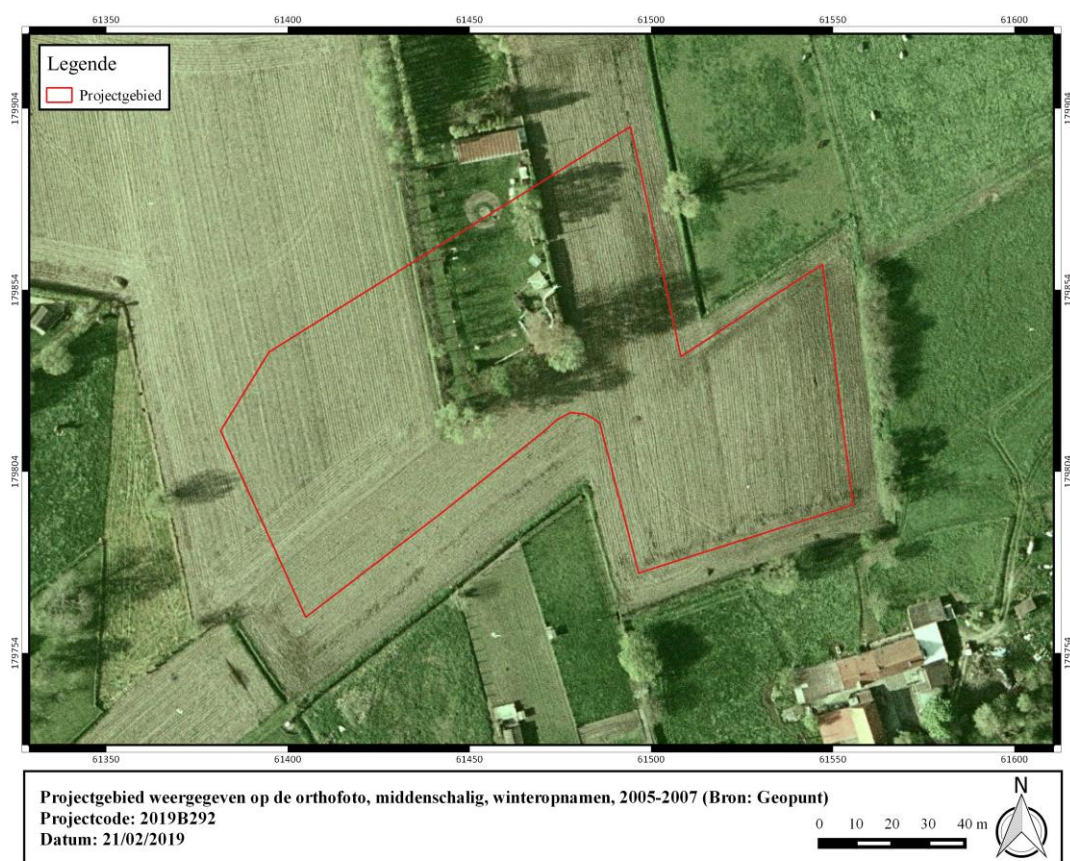

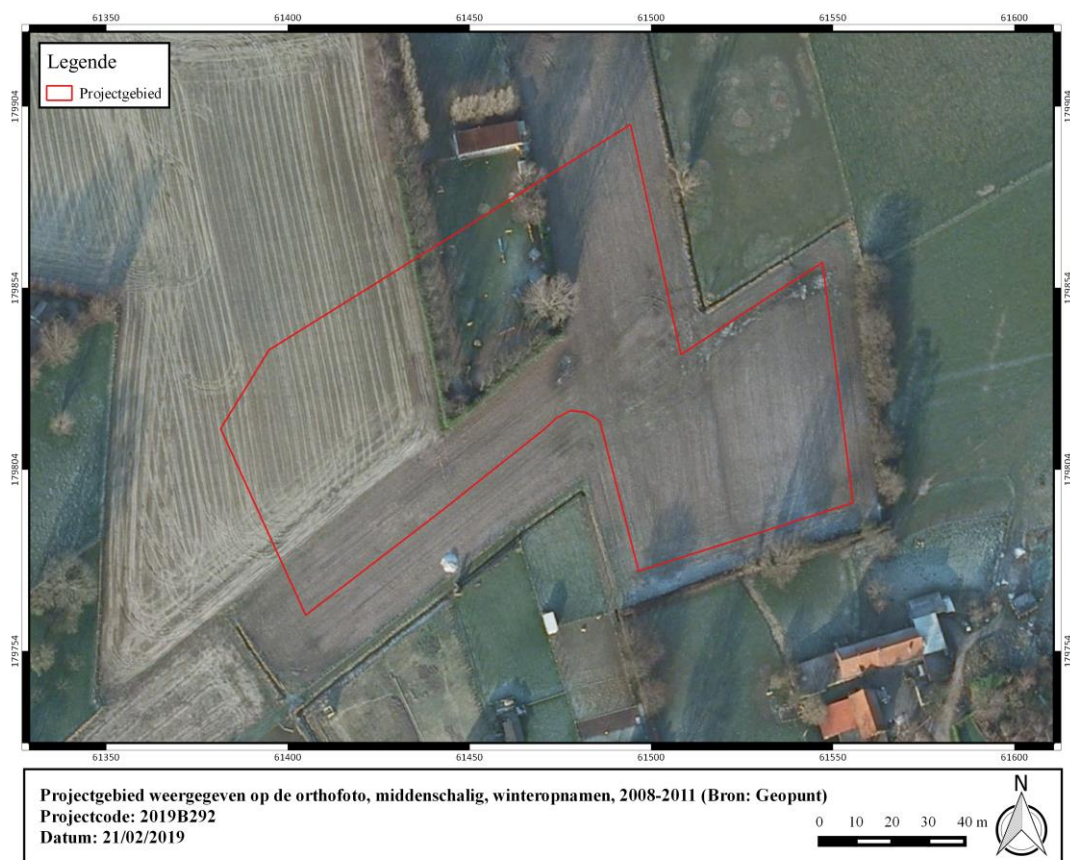
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

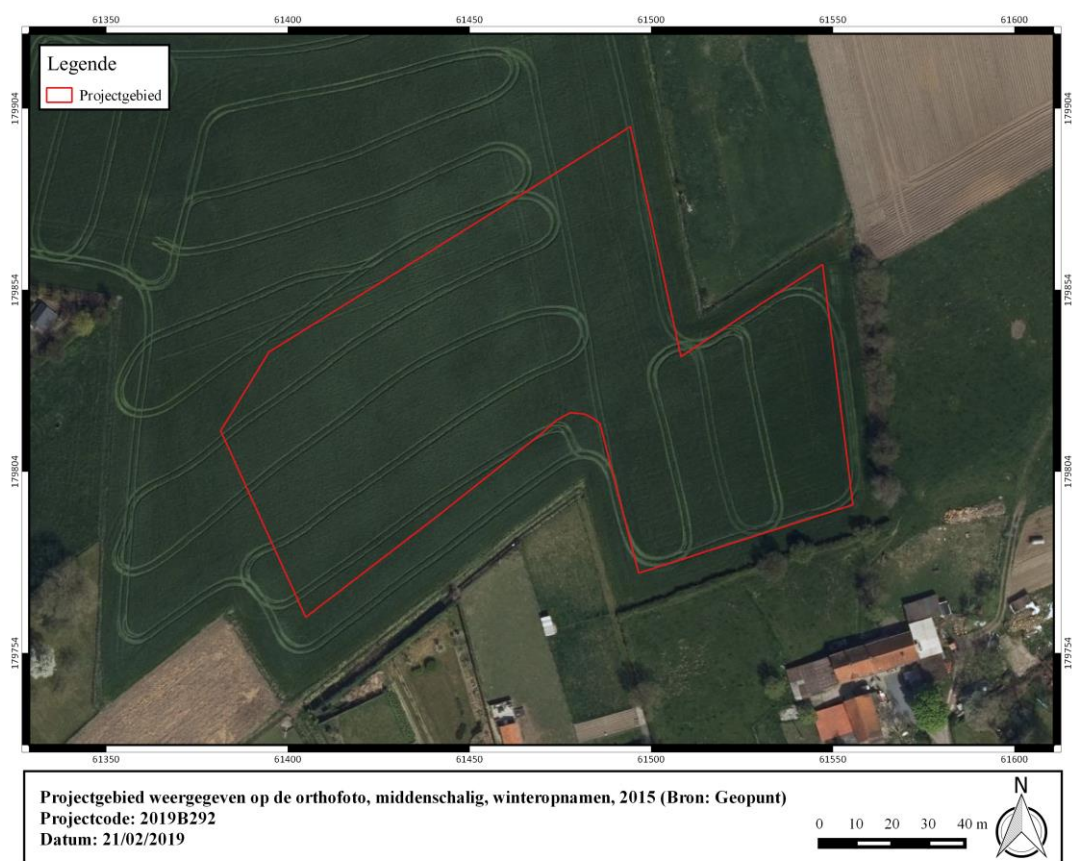
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

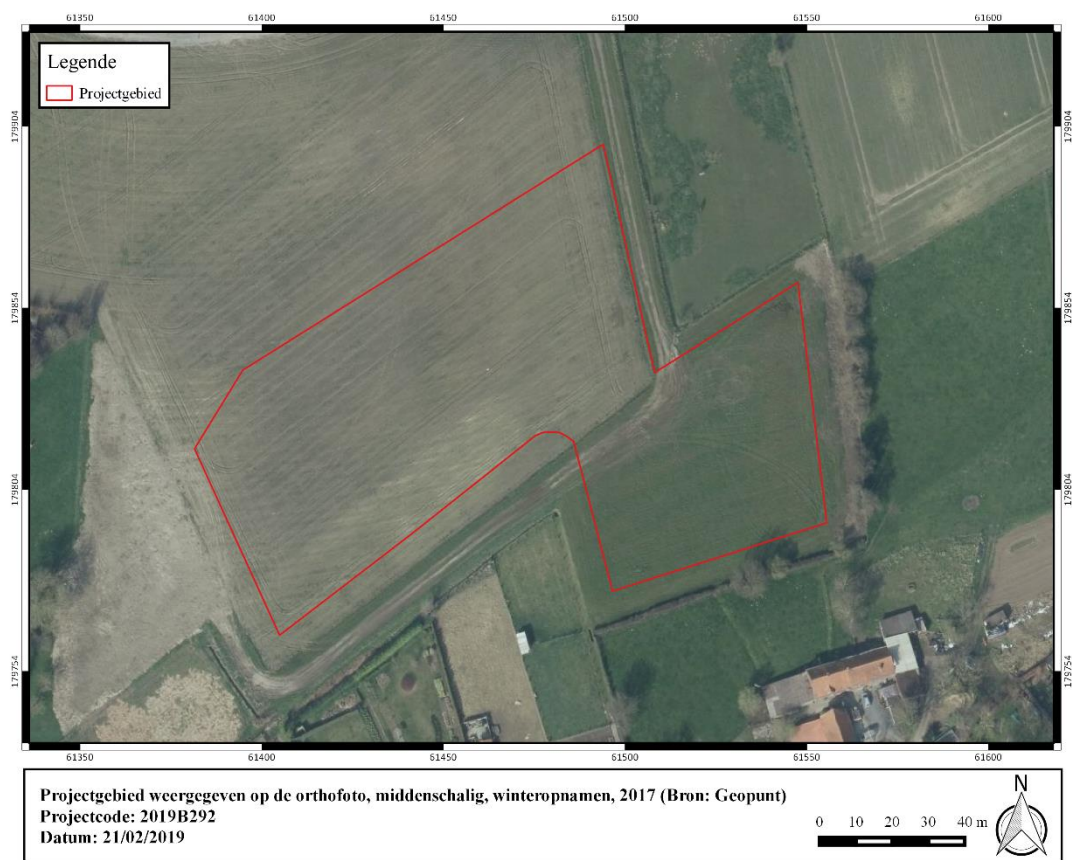
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de aanleg van een bufferbekken en de nivellering van het nabijgelegen terrein aan de Hazegoedstraat te Roeselare. Het terrein is ca. 1,17 ha groot en is heden integraal in gebruik als akkerland. De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt ca. 9710m².

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen op de kop van een getuigenheuvel met het toponiem Zilverberg. Ten noorden van het plangebied bevindt zich de vallei van de Collievijverbeek. Meer dan 500m ten zuiden en zuidoosten ontspringen de Aapbeek en Bergmolenbeek, die uitmonden in de Babillebeek. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen. De bodemkaart wijst op de aanwezigheid van een matig natte zandleembodem. Wat opvalt op de bodemkaart is dat het terrein gelegen is vlakbij een lineaire polygoon profielloze zandleem die aansluit op de hydromorfe bodems ter hoogte van de Collievijverbeek. Mogelijk betreft het een oud beekdal of gedempte gracht. Deze locatie, op de kop van een getuigenheuvel, met een uitzicht over de vallei van de Collievijverbeek/Babillebeek, vlakbij de bron van een zijstroom moet een aanzienlijke aantrekkingskracht gehad hebben op zowel gemeenschappen jagers(-verzamelaars) en vroege landbouwers in de regio.

Cartografische bronnen wijzen op een ruraal en open karakter van het landschap. Op de Ferrariskaart is het onderzoeksgebied gelegen op de overgang tussen een omheind jachtgebied genaamd de 'Groote Warande' en akkerland. Net ten zuidwesten van het plangebied, langsheen het verloop van de huidige Karabinierstraat, is bebouwing met o.a. een molen afgebeeld. Op het kruispunt met de Hazegoedweg is een kapelletje aangeduid. 19^e-eeuwse bronnen geven een gelijkaardig beeld weer waarbij geen bebouwing wordt afgebeeld binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Tijdens de Eerste Wereldoorlog komt Roeselare in het Duitse achterland te liggen. Een Britse loopgravenkaart van eind 1917 geeft geen defensieve of logistieke infrastructuur weer rondom het plangebied. De hoeve ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt aangeduid met de naam 'Mutiny Farm'. De orthofotosequentie geeft weinig evolutie weer de voorbije decennia.

Op het plangebied of in de directe nabijheid zijn geen archeologische waarden gekend. Circa anderhalve kilometer ten oosten van het plangebied werden bij onderzoek vuurstenen artefacten uit de steentijden en keramisch materiaal uit de Romeinse periode gerecupereerd. Daarnaast werden bewoningssporen uit het neolithicum geregistreerd (CAI 76275). Een tweetal kilometer ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, op het grondgebied van Rumbeke, aan de Dadizeleleestraat, werden resten van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne landindeling aangesneden. Daarnaast werden een 12-tal houtskoolmeilers en paalkuilen geregistreerd (CAI 219623). Verder richting het oosten werden bij een werfcontrole lithische artefacten gerecupereerd en fragmenten aardewerk uit de post-middeleeuwse periode (CAI 76707). In de ruime omgeving zijn verschillende cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht aangegeven op het kaartblad van de CAI.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Gelet het landschappelijk kader, de cartografische bronnen en de gekende waarden bestaat de verwachting uit vondsten- en sporenarcheologie. In eerste instantie dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Ook dient nagegaan te worden in welke mate de geplande werken interfereren met het bodemarchief.

Blijken relevante bodemhorizonten bewaard, waardoor uitgegaan kan worden van gunstige bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites, is een archeologische boorcampagne

noodzakelijk. Eventueel dient het waarderend booronderzoek aangevuld te worden met proefputten.

Ter hoogte van het plangebied dient evenzeer uitgegaan te worden van een trefkans inzake sporenarcheologie. De meest geschikte onderzoeksmethode met betrekking tot deze vorm van erfgoed is een proefsleuvenonderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Memory Maps

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.